

**УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И
СВЕТОВНО СТОПАНСТВО**

**КАТЕДРА
„МЕДИИ И ОБЩЕСТВЕНИ КОМУНИКАЦИИ“**

Район „Студентски“, ул. „8-ми декември“ № 19, 1700 София
unwemedia.com • media@unwe.bg • +35928195370

УТВЪРДИЛ: /п/

**ДОЦ. Д-Р МИХАИЛ МУСОВ
ЗАМЕСТИК - РЕКТОР ПО
НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА
ДЕЙНОСТ И МЕЖДУНАРОДНО
СЪТРУДНИЧЕСТВО**

ПРОГРАМА

*За провеждане на конкурсен изпит за прием на докторанти по научна специалност
„Журналистика“*

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Настоящата програма е разработена в съответствие с Правилника за прием на докторанти в УНСС.

Приемът на докторанти в катедра „Медии и обществени комуникации“ по научната специалност „Журналистика“ се осъществява чрез конкурс. Конкурсният изпит се състои от две части – писмен и устен, с отделни оценки за всяка част.

Писменият конкурсен изпит се състои от два модула, а изпитната програма включва две части, които обхващат цялата материя, която е предмет на конкурсния изпит.

Първият модул на конкурсния изпит се провежда под формата на развиване на писмена тема по въпрос от първата част на изпитната програма.

Вторият модул се провежда под формата на написване на научно есе по тема, свързана с въпроси от втората част на изпитната програма.

Изпитът по специалността се провежда от комисия, която включва трима преподаватели – хабилитирани лица или лица, притежаващи образователна и научна степен „доктор“, в рамките на професионалното направление на конкурса.

Ръководител катедра:
доц. д-р Стела Ангова
sangova@unwe.bg

Научен секретар:
гл. ас. д-р Иван Вълчанов
valchanov@unwe.bg

Адм. секретар:
Ивайла Николова
ivaila_nik@unwe.bg

Писменият изпит се провежда анонимно и продължава 4 (четири) астрономически часа общо за двата модула.

До устен изпит се допускат кандидатите, получили оценка от писмения изпит не по-ниска от „много добър“ (4,50). За успешно положили изпита се считат кандидатите, получили средна оценка от писмения и от устния изпит не по-ниска от „много добър“ (5,00).

ИЗПИТНА ПРОГРАМА

За кандидат-докторантски конкурсен изпит по научна специалност „Журналистика“

1. Първа част: развиване на тема от изпитната програма

При развиването на тема се очаква демонстриране на структурирани базови теоретични знания в съответната научна област. Кандидат-докторантите трябва да покажат умение за логично и аргументирано изложение, добро познаване на научната литература и водещите автори, употреба на специализирана терминология, добър стил и езикова култура.

1.1 Изисквания към изложението на темата:

- елементите на текста следва да бъдат: увод в проблема, теза, аргументация и изводи;
- увод: представяне на логическата връзка между основната тема и подтемите; посочване на водещи изследователи по проблема; познаване на актуални научни изследвания;
- теза: ясно и добре структурирано извеждане; представяне на дефиниции и сравнителен анализ на сродните и различни елементи в техните характеристики; обосноваване на тезата; критичен обзор на работата на водещи изследователи; актуални проекции на темата;
- аргументация: акцент върху фактологическата и логическата аргументация, подкрепена с подходящи примери;
- изводи: направени въз основа на собствен опит или чужди изследвания.

**Конспект с писмени теми за кандидат- докторантски изпит по научна специалност
„Журналистика“**

1. Медии – модел и функции. Медийно въздействие – основни теории и фактори за ефектите. Медиаморфозата на традиционните медии – от Гутенберговата цивилизация през цивилизацията на образите до дигиталната цивилизация.

Литература: Пейчева, Д. *Масмедийното въздействие*. Благоевград, 2013.

2. Четирите теории за печата. Авторитарна журналистика, либерална журналистика, журналистика на социалната отговорност, тоталитарна журналистика. Същност и исторически развой.

Литература: Siebert, Fred, et al. *Four theories of the press: the authoritarian, libertarian, social responsibility, and Soviet communist concepts of what the press should be and do* (University of Illinois Press, [1984]/1956).

3. Видове журналистика. Качествена журналистика. Масова журналистика. Гражданска журналистика. Разследваща журналистика. Специализирана журналистика. Бранд журналистика

Литература: Попова, М. *Журналистическата теория*. Фабер, 2012.

4. Журналистическата информация. Определение за информация. Подходи при представяне на журналистическата информация. Видове информация. Източници на информация, видове новини и информационни стойности на новините.

Литература: Цанкова, С. *Въведение в медиазнанието*. София, 2007.

5. Журналистическата професия. Социални и професионални роли на журналистите. Квалификационен профил на съвременния журналист.

Литература: Ангова, С. „Трансформирана компетентност: квалификационен профил на онлайн журналиста“. В: *Научни трудове на УНСС* (3/2013).

6. Медиаморфози на културата. Стратификация на медиакултурните модалности. Глобална или глокална култура. Култура на „третата медиаморфоза“. Култура на реалната виртуалност. Медиите детронират традиционната култура.

Литература: Стойков, Л. *Култура и медиуми*. София, 2017.

7. Съвременен периодичен печат в България. Трансформации на съдържанието, аудиторията и потреблението.

Литература: Цанкова, С. *Периодичният печат в България: пазар и реклама*. София, 2018.

8. Телевизионно и радио програмиране. Медиен пазар, мисия и ценности. Рейтинги и борба за интереса на публиките.

Литература: Райчева, Л. *Творческият процес в телевизията. Организация, управление и програмиране*. София, 1991.

9. Нови видове журналистика. Журналистика на данните. Мобилна журналистика. Краудсорс журналистика. Роботизирана журналистика. Гражданска журналистика. Бранд журналистика.

Литература: Valchanov, Ivan. „Data Journalism. Essence, Technology, Development“. In: *Big Data. Digital Marketing and Trendwatching*, 2018.

10. Сторителинг (разказване на истории). Ново медийно съдържание. Професионални и етични предизвикателства пред журналистиката в дигитална среда.

Литература: Lindsay, F. *The seven pillars of storytelling*, 2015, https://www.astdalaska.org/Links_files/The%20Seven%20Pillars%20of%20Storytelling.pdf

Допълнителна литература:

Mobile Journalism Manual, <http://www.mojo-manual.org>

Ангова, Стела. *Онлайн медии*. София, 2015.

Кунчик М., Ципфел А. *Въведение в науката за публицистика и комуникации*. София, 1998.

Милко Петров и др., съст. *Медиите в Европа*. Фабер, 2012.

Николова, Мария. „Поддържане на онлайн репутация чрез бранд журналистика“. В: *Медийна среда, публична и стратегическа комуникация*. София, 2018.

Попова, Снежана. *Радиокомуникация*. София, 1997.

Стойков, Любомир. „Медиаморфози на културата“, *Медии и обществени комуникации* (1) 2008, <http://www.media-journal.info/?p=item&aid=40>

2. Втора част. Научно есе

Научното есе е академичен текст с обоснована и аргументирана защита на теза по значим научен проблем. Характеризира се със следните особености:

- ясно формулирана авторова теза по разглеждания проблем;
- научна аргументация, включваща разглеждането на различни (противоположни) гледни точки;
- свобода в композиционно отношение, но в общата рамка на класическата структура на научен текст: увод (въведение), теза, изложение (аргументация), заключение (изводи);
- логична последователност и свързаност между отделните структурни единици;
- използваната лексика е свързана с основните научни термини в съответната област;
- възможен е експресивен стил на изложението, но емоционалните и оценъчните съждения се базират на рационални аргументи;
- спазване на нормите на съвременния книжовен български език.

2.1 Изисквания за написването на научното есе

При развиването на научното есе по тема, посочена във втория модул от конкурсния изпит, кандидатите трябва да:

- формулират ясна авторова теза по конкретизиран от тях проблем (възможно е и допускането на антитеза, която съдържа противоположна гледна точка);
- да изразят собствено отношение и лична авторова позиция;
- се стремят да използват научна аргументация;
- да спазват общата рамка на композиционното изложение, характерна за научно есе: уводна част, изложение, балансирана аргументация, заключение и основни изводи;
- следват логична последователност между отделните части на текста;
- покажат познаване на терминологията в съответната сфера;
- спазват книжовните норми в българския език.

Ако темата на научното есе е обвързана с проблем, който кандидат-докторантът ще разработва в бъдещо дисертационно изследване, то в изложението на текста може да се посочи следното:

- аргументация за избора на темата, актуалността и нуждата от изследване на конкретния проблем;
- основна хипотеза, която се допуска и която ще бъде потвърдена или отхвърлена в хода на изследването;
- какви изследователски методи ще бъдат използвани за целите на научното изследване (количествени и качествени);
- какви биха били научно-приложните или практико-приложните резултати на дисертационния труд.

**Теми за научно есе за кандидат-докторантски изпит по научна специалност
„Журналистика“:**

1. Медиите: актуални тенденции и проблеми.
2. Журналистиката: актуални тенденции и проблеми.
3. Връзките с обществеността: актуални тенденции и проблеми.
4. Продуцентството: актуални тенденции и проблеми.
5. Медийната култура: актуални тенденции и проблеми.

Литература:

Harvard College Writing Center, *Strategies for Essay Writing*,
<https://writingcenter.fas.harvard.edu/pages/strategies-essay-writing> (2018).
University of Toronto Scarborough, Centre for Critical Development Studies, *How to Write an Essay*, <https://www.utoronto.ca/ccds/how-write-essay> (2018).

КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНКА НА КОНКУРСНИЯ ИЗПИТ

Първи модул на писмения изпит (развиване на писмена тема)

При оценяването на теоретичния въпрос от конспекта, комисията взема предвид следното:

- ✓ Коректно и правилно дефиниране на понятията, включени във формулировката на въпроса
- ✓ Добро познаване на авторите, работили в съответното направление и техните основни тези и трудове
- ✓ Правилна употреба на специализирана терминология
- ✓ Познаване на актуални изследвания и тенденции в развитието на съответната област
- ✓ Умение за тяхното интерпретиране и обвързване със собствена позиция
- ✓ Логично структуриран текст с добре формулирани изводи
- ✓ Много добра езикова култура и стилистично издържан текст

Втори модул на писмения изпит (научно есе)

Научното есе се оценява по четири основни критерия:

- ✓ структура
- ✓ съдържание
- ✓ стил на изложението
- ✓ развита лична авторова позиция.

Критерии	Изисквания						
Структура	Съдържание на три задължителни елемента: увод, теза, изложение, заключение. <table><tr><td><i>Увод</i></td><td>Кратко въведение в темата, формулиране на авторовата теза</td></tr><tr><td><i>Изложение</i></td><td>Развиване на аргументация, която защитава авторовата теза. Допустимо е и разглеждането на антитези с противоположни гледни точки.</td></tr><tr><td><i>Заключение</i></td><td>Съдържа изводи, формулирани на базата на изложените аргументи, ясно подчертаване на авторовата теза</td></tr></table>	<i>Увод</i>	Кратко въведение в темата, формулиране на авторовата теза	<i>Изложение</i>	Развиване на аргументация, която защитава авторовата теза. Допустимо е и разглеждането на антитези с противоположни гледни точки.	<i>Заключение</i>	Съдържа изводи, формулирани на базата на изложените аргументи, ясно подчертаване на авторовата теза
<i>Увод</i>	Кратко въведение в темата, формулиране на авторовата теза						
<i>Изложение</i>	Развиване на аргументация, която защитава авторовата теза. Допустимо е и разглеждането на антитези с противоположни гледни точки.						
<i>Заключение</i>	Съдържа изводи, формулирани на базата на изложените аргументи, ясно подчертаване на авторовата теза						
Съдържание	При прегледа на съдържанието се следи за следното: ➤ Формулиране на ясна и конкретна теза, обвързана с поставената в темата проблематика ➤ Балансирано излагане и критично осмисляне на аргументи ➤ Способност за критично осмисляне на различни научни позиции, релевантни на съответната тема ➤ Интерпретации на научна информация и изследвания по темата ➤ Конкретно формулирани изводи и заключения						
Стил	Научното есе трябва да бъде издържано стилистично по отношение на: ➤ Използваните основни понятия от сферата на медиязнанието, журналистиката, публичните комуникации, продуцентството,						

	теория на масовата комуникация ➤ Книжовният български език и граматическите правила
Представяне на личната авторова позиция	В текста на есето се търси: ➤ Добре формулирана лична позиция ➤ Интерпретиране на проблема в нов контекст спрямо новите комуникационни, медийни и продуцентски практики ➤ Описание на нови концепции или се предлагат нови дефиниции на научни понятия ➤ Посочване на конкретни добри практики и примери в съответната област ➤ Предположения за практико- приложния характер на възможните решения, след излагането в есето на конкретния научен проблем

Ръководител катедра

“Медии и обществени комуникации”: /п/